

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Konec šolske samouprave.

Ne oziraje se na režim, ki je bil na vladi, smo zastopali vedno neomajano načelno stališče organizacije glede ločitve prosvetne uprave od politične državne uprave in smo se zavzemali za samoupravne, samostojne prosvetne oblasti, katerih potrebo narekujejo izključno kulturni in prosvetni oziri.

Politika je črtala tudi v tem oziru svoje brezobzirne poteze čez vse utemeljene strokovne ozire. Naš boj je bil v tem oziru dosleden in ostane dosleden, ker smo prepričani, da pače končna odločitev v tem oziru šele s šolskim zakonom in še po tem zakonu ne izpustimo te točke iz svojega programa, ker smo trdno uverjeni, da so naše zahteve utemeljene in mora naš stan zmagati in prodreti prej ali slej s to zadevo.

Učiteljstvo se je posebno vztrajno borilo proti podreditvi političnim šefom, velikim županom.

V zadnjem Uradnem listu so pa objavljene odločbe v gorenjem oziru, ki povsem nasprotujejo našemu stališču in zahtevi.

Likvidacija in razdelitev samostojnih prosvetnih, kulturnih oblasti.

O tem vprašanju je bil izdan sledeči odlok:

Odločba o oblastnih prosvetnih oddelkih.

Na podstavi člena 274. finančnega zakona za leto 1924./25. kakor tudi členov 3. in 25. zakona o občni upravi odredjam: V vsaki oblasti naj se ustanovi v sestav županijske uprave prosvetni oddelek.

Temu oddelku načeljuje prosvetni inšpektor ministrstva za prosveto, ki je referent velikega župana.

Oddelek se deli na dva odseka: 1. na odsek za srednji in strokovni in 2. za osnovni pouk.

Šefa odsekov sta inšpektor za srednje in strokovne in inšpektor za osnovne šole.

Če v oblasti ni toliko srednjih šol, da bi se postavil poseben inšpektor za srednji in strokovni pouk, opravlja referent velikega župana obnem službo inšpektorja za srednji in strokovni pouk.

Če je v poedinah oblastih kaj znanstvenih zavodov, opravlja posle glede njih inšpektor za srednji pouk, odnosno referent velikega župana.

Za izdelovanje proračuna, njegovo izvajanje in za vse ekonomsko finančne stvari je treba ustanoviti poseben odsek s šefom.

Število ostalega konceptnega in pisarniškega osebja se odreja po potrebi v mejah proračuna.

V Beogradu, dne 24. julija 1924.; P. br. 7368. Minister za prosveto: Pribičević s. r. — Razglašena v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 178, izdanih dne 6. avgusta

1924. (Prilog XXXVII.—1924.) — Uradni list, št. 75. od 12. avgusta 1924. nar. štev. 232.

Zopetna združitev prosvetne uprave z drž. politično upravo.

Občutnejši udarec za učiteljstvo je izročitev in podreditev prosvetne, šolske uprave nestrokovnjakom, ki se je izvršila s sledečim odlokom:

Odločba o prenosu poslov prosvetnih oddelkov pokrajinskih uprav v likvidaciji v področje oblastnih velikih županov.

Na podstavi člena 134. ustave in člena 25. zakona o občni upravi z dne 26. apr. 1922., nadalje odločbe ministrskega sveta z dne 28. novembra 1923., P. br. 8974, odredjam:

V področje oblastnih velikih županov se prenašajo nastopni posli prosvetnih oddelkov pokrajinskih uprav v likvidaciji: Oblastni veliki župani:

a) postavljajo zvaničnike in služitelje v začasno službo in kontraktualne uslužbenice (dnevničarje) po prvem in drugem odstavku člena 130. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenicah, izvemši one pri državnih gledališčih in na visokih šolah;

postavljajo služitelje (člen 52. istega zakona);

premeščajo zvaničnike in služitelje v mejah oblasti, jih postavljajo na razpoloženje, odločajo o prestanku službe na podstavi zakona ali po njih volji;

odločajo o pokojninskih prejemkih onih uslužbencev, ki jih postavljajo veliki župani;

b) odločajo o prestopu na višjo stopnjo osnovne plače in stanarine vseh uslužbencev (uradnikov zvaničnikov in služiteljev) v oblasti, razen onih, ki so nameščeni pri državnih gledališčih in na visokih šolah (univerzah, visoki tehnični šoli, veterinarski visoki šoli in visoki šoli za trgovino in promet;

nadalje odločajo o 15%nem zvišku njih osnovne plače;

odločajo o izpremembi osebnih in rodbinskih doklad (po čleru 41. zakona in uredbi o draginskih dokladah);

izdajajo naloge za izplačilo aktivnih prejemkov na podstavi dekreta;

odločajo o rodbinskih in pokojninskih prejemkih in enomesečnih rednih prejemkih za pogreb in dvomesečnih rednih prejemkih za podporo ob smrti enega izmed teh uslužbencev;

izdajajo naloge za ustanovitev vseh prejemkov po dekretu ali po zakonu;

dovoljujejo akontacije za potne in seilitvene stroške vseh teh uslužbencev in izdajajo naloge za izplačilo potnih in seilitvenih stroškov po pravilniku;

odobrujejo odsotstvo do 40 dni na leto;

odobrujejo bolovanje do dveh mesecev;

znak. To bi bil tem lažje storil, ker je imel lep zgled na Vuku, ki je na Kopitarjev nasvet naredil iz rusko-cirilskega in srbsko-cirilskega. Potrebno bi bilo to tem bolj, ker zloženki in nj ne označujeta točno toplencev in zavajata k napačni izreki. Ker so Slovenci sprejeli gajico brez presoje, smo v njej dobili tudi napačna znaka za toplenca, ki nam kvarita jezik in bi ju bilo zato treba odstraniti, oziroma zameniti za boljše, enostavni črki.

Kolikor je meni znano, se v narodu topljenca pravilno izrekata po nekih krajih na Gorenjskem, sicer se pa zamenjujeta z različnimi glasovi. Tako sem besedo konj slišal izgovarjati kon (na Gorenjskem), koj (na Dolenjskem), kojn (v Ljubljani). Šola ima nalogo, da uči učence pravilnega jezika ter jih svari pred napahami; pri topljenčih te naloge ne vrši točno, ker se napačno pisana tudi napačno izgovarjata. Zato bi bilo treba črkopis popraviti, oziroma izpopolniti, v šoli pa učiti pravilne izreke toplencev.

Po sedanjem črkopisu govornjena topljenca nista topljenca, ampak jasno ločena dvojna glasova l + j in n + j. Prava topljenca nista dvojna, ampak enotna glasova. Pri njih izreki se jezik

c) zbirajo in urejajo podatke za sestavo proračuna ministrstva za prosveto po potrebah oblasti;

izdajajo naloge za izplačilo v mejah otvorjenih kreditov za materialne razhodke in ustanove po pravilih za ustanove in internate za učiteljska;

skrbe za gradnjo, adaptacije in poprave srednjih in strokovnih šol, pa tudi osnovnih, kjer ni organiziranih občin; sklepajo zakupne (najemne) pogodbe v mejah zakona o državnem računovodstvu;

č) dovoljujejo otvoritve vzporednih oddelkov, če se skupno število oddelkov ne poveča;

začasno zapirajo šole zaradi bolezni ali drugih nezgod na predlog strokovnih (sanitetnih, tehničnih) organov;

dovoljujejo uporabo šolskih prostorov v izvenšolske svrhe;

podeljujejo dovolila za izdajanje duplikatov in triplikatov šolskih izprijčeval po sedanjih predpisih;

izvajajo obče predpise o sprejemanju učencev v šolo, o izpitnih taksah, honorarijih učiteljev, o tečajih za neobvezne predmete, razen sprejemanja učencev v šolo ob izpregledu starosti, odredjene z zakonom;

odobravajo izključitve iz šol v svoji oblasti;

odobrujejo dijaške izlete v oblasti;

rešujejo vsa poročila o stanju šol in predlagajo letna poročila ministrstvu;

izvršujejo nadzorstvo nad šolami v oblasti po svojih strokovnih organih;

dajo iniciativo v poslih narodnega izobražanja in izvrševanja občin predpisov o narodnem izobražanju;

Podajajo predloge glede imenovanja izpraševalnih komisij za učiteljsko usposobljenost;

b) pobirajo zaostale prispevke za učiteljski pokojninski sklad, odmerjajo višje prispevke za ta sklad ter nakazujejo in ustavljajo pokojninske prejemke v breme tega sklada.

Vsi ostali posli prosvetnih oddelkov pokrajinskih uprav se prenašajo istega dne v pristojnost ministrstva za prosveto kakor tudi še nedovršeni posli državnih šolskih disciplinskih komisij.

V Beogradu, dne 22. julija 1924.; P. br. 7301. Minister za prosveto: Pribičević s. r. Razglašena v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 178, izdanih dne 6. avgusta 1924. (Prilog XXXVII. — 1924.) — Ur. list, št. 75. od 12. avg. 1924. nar. št. 229.

Te odločbe značijo za našo prosvetno upravo zopet novo težkočo, ki jo bomo morali prestati v naši upravi, in kolikor lahko presodimo po sedanjih izkušnjah, bo ta izprememba uprave izvršena na škodo šolstvu in narodne prosvete, ki bo trpela na eni strani zaradi nerazumevanja prosvetnih prilik s strani velikih županov, na drugi strani pa zaradi izmenjavanja

velikih županov z ozirom na politično strankarske izpremembe.

Prosveta bo podvržena še v večji meri strankarskim vplivom nego je bila dosedaj in mesto državni in narodni interesi, bodo imeli še večji vpliv partijski interesi na šolstvo in narodno prosveto — poleg tega, da bo usoda šolstva v rokah nestrokovnjakov, nešolnikov.

Zal, da so gorenje odločbe bile dane javnosti v vednost šele sedaj, a to ne izpreminja našega stališča, ker če bi jih objavili odločujoči faktorji prej, bi izrekli isto svoje mnenje, ki se krije s sprejetimi sklepi slovenskega učiteljstva in resolucijami na zadnji pokrajinski skupščini.

Do danes še ni podal nihče nasprotnih argumentov, ki bi nas prepričali, da je delitev samosvojih prosvetnih oblasti neobhodno potrebna in da je združitev prosvetno-strokovne uprave s politično državno upravo potrebna v interesu šolstva in prosvete — mi smo pa že utemeljili in dokazali nasprotno.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Nove persukucije slovenskega šolstva v Italiji. »Giornale di Friuli« priobčuje članek o vprašanju tujerodcev, v katerem poroča, da se je vršila med notranjim ministrom Federzonijem, podtajnikom Spezzottijem in poslancem Pisen-tijem konferenca, na kateri se je razpravljalo o vprašanju tujerodcev. Poslanec Pisenti je v zadnjih letih študiral to vprašanje in velja za strokovnjaka. Konferenca se je nadaljevala popoldne. Popoldne je sodeloval tudi naučni minister Casatti. Vse kaže, da se z novim šolskim letom uvede Gentilijev šolski načrt tudi na Goriškem, glasom katerega se naj tudi v drugem letniku ljudskih šol vpelje italijanski jezik. Ker so pa na Goriškem ljudske šole večinoma eno- in dvorazrednice, bi bila s tem zapečatena usoda slovenskega jezika kot učnega jezika na goriških ljudskih šolah.

—r Fašistovsko nasilje. Videmski prefekt je na podlagi goriškega podprefekta prepovedal socijalni tečaj, ki ga je hotela prirediti goriška socijalna zveza pri Sv. Luciji 12., 13. in 14. avgusta. Kot vzrok navaja prefekt, da bi se na tečaju uganjala protidržavna propaganda, kar se je zgodilo po prefektovem mišljenju tudi pri zadnjem planinskem izletu na Nanos. Na ta način se odslej prepovedujejo goriškim Slovincem tudi strogo-kulturne prireditve.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—i Memento in zahvala k II. poč. izletu. Ljubljana! Kakor iz sanj smo se zbudili, vedoč, da je to mesto kraj razstanka. Izpolnujoč program lanskega leta, smo se zopet zbrali navdušeni, da pohi-

LISTEK.

Slovenska topljenca.

V štiridesetih letih 19. stoletja so Slovenci zamenili bohoričico za gajico, da bi se v pisavi bolj približali drugim enako latinico piščim Slovanom ter da bi zložene črke nadomestili z enostavnimi. Tega zadnjega namena niso dosegli popolnoma, kajti za topljena l in n sta ostali zloženki l in nj na škodo jasnosti v pisavi in pravilnosti v izreki.

Ljudevit Gaj je svoj črkopis posnel po češki latinici, pri čemer na baš topljenki ni zadosti vpošteval. Čehi topljenega l sploh nimajo več, pač pa jim zelo pogosto rabi topljeni n. Pred i (in ē) izrekajo Čehi n vedno topljeno: konik, zato ga v pisavi niti ne ločijo od netopljenega. V drugih primerih zaznamujejo topljeni n s strešico: kůň, koňsky. Ker Čehi nimajo topljenega l, je Gaj za ta glas pustil zloženko li ter nalik temu tudi za topljeni n zloženko nj. Ravnati bi bil moral nasprotno. Ker rabijo Čehi za topljeni n črko ň, kadar je to potrebno, bi bil moral Gaj ta znak prevzeti v hrvatski črkopis, za topljeni l pa določiti poseben

dene v tako lego kakor za l, oziroma za n, in za j, torej se k nebu dvigne daljši del jezika od konca proti sredini ter se potem hkrati odmakne od neba. Ali drugače povedano: Poskusi l in n izgovoriti v jezični legi za j. To ne pojde točno tako; pač pa pri tem jezik sam od sebe zavzame pravilno lego za izreko topljenega glasu. Na ta način nastane enoten mehek glas, kakršnega bi redno morali izrekati. Vsled napačne pisave smo pa že tako izgubili pojem o enotnosti glasu ter zmisel za samobitnost toplencev, da jih v pisavi niti ne vpoštevamo več. To nam potrjuje pogled v kak slovar. Tam vidimo, da besede, ki imajo v sebi kak topljenec, niso uvrščene po glasovih, ampak po pisnih sestavinah za topljenec. Tako n. pr. imamo v Pletersnikovem slovarju pri črki k na 407. in nasl. str.: klivkati, kljevati... kljuvavec, klobasa itd.; na str. 414. in 415.: kničemrati, knjaček... knjižurina, knof itd. Istotako so besede z začetnima l in nj pomešane med besede z začetnima l in n. V Filipovičevem hrvatskem »Džepnom Rječniku« so take besede ločene po glasovih. Tako n. pr. ima pri črki k na 160. in nasl. str. razporejene besede od kalilo do kalva in šele potem se vrste besede s top-

ljencem l: kalj itd. Besede z začetnim lj so ločene od besed z začetnim l in istotako besede z začetnim nj od besed z začetnim n, ker se topljenca smatrata za samobitna glasova.

Vsekako je napačno rabiti iz dveh črk zložen znak za en glas, ker zavaja v napačno izreko. Zategadelj bi bilo najbolje, če bi za mehki n vzeli češki ň, N, za mehki l pa poseben znak, n. pr. za pisavo l, L, za tisk pa l, L, kakor ga v nekaterih razpravah rabi »Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti«, n. pr. v CXXXII. knjigi v Murkovi razpravi »Prvi usporedivači sanskrita sa slovanskim jezicima« ter v Valjavevi »Glavne točke v naglasu književne slovenštine« (namesto češkega ň je v tel razpravah rabljen n). Enostavna črka za topljenec bi opozarjala, da je glas enoten, ter bi pripomogla k pravilni izreki, ki naj bi jo zlasti v šoli skrbno gojili. Dober pripomoček za to bi bile pravilno govornjene besede in reki s topljenimi glasovi, ujeti na gramofonski valjec, pri čemer bi se točno označilo, kako je rabiti govorila.

• Fr. Štupar.

timo v nam neznane kraje naše domovine. Zbirali smo dinarje, ker smo vedeli, da se bodo dvakratno obrestovali, ne- strpno smo čakali čas zopetnega skupne- ga svidenja in odhoda, v svesti si, kako velike važnosti so specijelito za nas po- učna potovanja. 3. avgusta smo se po enem letu zopet snidli v hotelu Tivoli, da zadnjič pregledamo, če je vse pripravljeno in če smo vsi ene misli glede progra- ma in drugi dan jutraj smo se že pomikali proti Beli Krajini in proti delne- mu cilju našega programa: Plitvičkim jezerom. — Ne bom se spuščal v podro- ben opis našega potovanja, to naj bo na drugem mestu. Dolžnost moja je, da se javno zahvalim vsem onim, ki so nam pripravili tako lepe in nepozabne urice. — Iskrena zahvala ge. prof. Franič, last- nici hotela Franič na Plitvičkim jezerih za njeno prijazno gostoljubnost, da smo se počutili pri njej kakor doma, nadalje g. prof. Milanu Ivanoviču iz Pakraca, ki nas je vodil po Plitvicah in v predavanjih ustregel naši radovednosti in poštenemu uradu na Plitvicah, ki nam je dal pose- ben poštni avto do Vrhovin. Šibenik: Tovariška zahvala učiteljskemu društvu, v prvi vrsti tov. nadučitelju Luki Miliči- ču in učitelju Marku Maričiću, ki sta nam preskrbeli vse potrebno in nam bila v vseh slučajih vedno na razpolago, iskrena hva- la lastniku »Grand hotela Krke« g. Riše- viču za 20% popust, kanoniku g. Tumba- ču za njegovo predavanje, veroučitelju g. Krsti Stašiču. Najprisrčnejša zahvala ko- mandantu vojne mornarice kapetanu I. klase g. Vilfanu, ki nam je dal brezplačno na razpolago vojaški parobrod in nam tako omogočil ogled slapov Krke. Na Su- šaku kr. svetniku dr. Marjanu Cukaru, ki nam je preskrbel brezplačno dovoljenje za Reko in Opatijo in ge. profici Vunjat za prijazno razkazovanje zgodovinskega gradu Frankopana. Zahvaljujemo se tudi »Inšpektoratu drž. žel. Ljubljane«, ki nam je dalo na razpolago poseben železniški voz, katerega smo uporabljali na celem svojem potovanju, jugoslovanska zahvala vsem štabnim častnikom, mudeč se rav- no v Šibeniku, ki so nas sprejeli med se, nas pogostili in nam pripravili zabaven večer, zahvala vsem našim neimenova- nim prijateljem, ki so tako bratsko spre- jemali »bračo Slovence«! Hvala vam ju- goslovanska! Ko pridete Vi k nam v Slovenijo, smo Vam na razpolago! Ne morem končati, da se ne bi javno poslo- vil od našega Františka, tov. in pisatelja Kuouřeka iz Češko-slovaške, ki je tudi letos prišel med nas, da skupno z nami občuduje lepoto naših krajev in da pre- živi med nami par uric v tov. družabno- sti. Javno se Ti zahvalim v imenu vseh udeležencev poč. izleta za podarjena Tvoja dramatična dela in za krasno sli- ko: »Masarykew rodný dům«. Poslovil sem se od Tebe v imenu vseh v Šibeniku trdno prepričan, da se nam drugo leto zopet pridružiš in potem se pridružimo mi Tebi in Tvojim tovarišem v Tvoji do- movini. »Z Bogom in do svidenja naš ne- pozabni František!« — Končna zahvala tudi Vam, drage tovarišice in tovariši, ki ste mi disciplinirano in ob vednem vese- lem razpoloženju sledili tudi ob poznih nočnih urah, ko Vas je piščalka, utrujene pozvala k odhodu; s tem ste ponovno do- kazali vsestransko zaupanje v moje vod-

stvo in še z večjim zadovoljstvom in vese- ljem bom deloval za idejo poč. izleta. Tov. zahvala za Vaša darila v Opatiji, ki me bodo v poznejših letih spominjala na na- ša potovanja in na Vas! S ferijalno jugo- slovanskim pozdravom Vaš Mrovlje. NB.: Cilj III. poč. izleta bo drugo le- to na Kosovo polje in program utrdimo na pomladanskem sestanku v Konjicah! — Do svidenja!

Splošne vesti.

IZJAVA.

Znani slaboinformirani in mnogo- besedni informator Slovenca skuša iz- rabiti sebi v prid sedanji položaj in spu- šča potom svojih »zvez« v Slovenca svoje »race«, s katerimi skuša predvsem omajevati položaj posameznih oseb iz vodstva organizacije ter jih slika, kakor bi izrabljali svoje položaje le sebi v prid.

Dasi ni niti posamezniku niti ce- lotnemu vodstvu potreba nikake obram- be, ker ima dovolj zadoščenja v zaupa- nju, ki mu ga je izrekla delegacija na pokrajinski skupščini, vendar pribijamo sledeče izmišljotine dopisnika:

1. Proti imenovanju učiteljice v Mo- stah je organizacija vložila svoj protest in smatra zažvezo za osebno zadevo pro- tektorja, če se je izvršilo imenovanje drugače, kar je širši javnosti dovolj znano.

2. Lista za upraviteljska mesta v Ljubljani je netočna in gladko izmišlje- na, najmanj pa je neosnovano sumni- čenje proti strokovnemu tajniku tov. R. Dostalu, ki je bil v času, ko se je o tem vprašanju govorilo, na dopustu, iz če- sar je razvidna tudi laž, da je kdo liste videl pri njem.

3. Mesto višjega šolskega nadzor- nika za ljubljansko oblast še dolgo ne bo prosto po želji dopisnika in je pod- tikanje osebnih ambicij uredniku »Učit. tov.« tov. Ivanu Dimniku podlost, ki se obsoja sama, kakor se je obsodilo pod- tikanje, da ima od min. Pribečevića že podpisan dekret za upraviteljsko mesto v Ljubljani — ko niti kompetiral ni na nobeno mesto.

Vsa podtikanja članom vodstva or- ganizacije imajo prozoren namen, ki pa se bo ubil sam. Vodstvo organizacije je že često izjavilo, da ne mara članov, ki pristopajo v organizacijo zgolj zaradi tega, da dobe kako dobro službo in je to načelo razvidno tudi iz poverjeniko- vega nagovora na letošnji pokrajinski skupščini — in to še pod prejšnjim re- žimom. Pozivamo članstvo, da trdno vztraja pri tem načelu in se ne da begati z imenovanji! Organizacija je smatrala za svojo dolžnost, sodelovati pri imeno- vanjih in sicer le zaradi tega, ker je bil višji šolski svet ukinjen in je prišlo uči- teljstvo s tem ob svoje zastopnike, dru- gače pa smatra to izven svoje kompet- ence. Uporabila je pri predlogih pravi- čne mere in načela, kolikor se pač dajo upoštevati pri mnogih kompetentih na eno samo učno mesto, katero dobi lahko le en prosilec.

Prepričani smo, da je zaman upa- nje vseh onih, ki menijo, da bodo rušili

našo organizacijo s kompetencami in imenovanji!

V Ljubljani, 16. avgusta 1924.

Za Poverjeništvu UJU, Ljubljana.

Luka Jelenc,
poverjenik.

— Prihodnja številka »Učiteljskega tovariša« izide zaradi Glavne skupščine UJU v Dubrovniku šele po 1. septembru, zato smo dali današnji številki prilogo.

— **Zahteve Osrednje Zveze glede iz- premembe uradniškega zakona** in razvr- stitilne uredbe, ki jih je predložila vladi: **A. Obče zahteve.** 1. K uredbi o dra- ginjskih dokladah. Načelo pri od- ločitvi teh doklad naj bi bilo v smislu re- solucije z dne 17. decembra 1923. v No- vem Sadu, kratko izraženo, takšno, da bo v polni meri ustrezalo zahtevam, iz- raženim pod točkama a) — d), odstavek II. te resolucije. Ugotavljamo, da vlada ni vodila računa o danih obetih in da je zla- sti s popolno brezbriznostjo šla preko zahteve 100% povečanja draginjskih do- klad za drž. upokojence in da velja še danes docela neutemeljena in nesocijalna razlika med osnovnimi pokojninami, ki se izplačujejo deloma v dinarjih, a veli- kemu delu še vedno v kronah, ki že dav- no niso več plačilno sredstvo naše kralje- vine. Ker draginja od 1. maja t. l. kot dneva, ko je stopila v veljavo nova ureb- ba o draginjskih dokladah, absolutno ni padla, je bilo treba, da ostanejo draginjs- ke doklade tudi za tiste drž. nameščen- ce, ki so se jim te doklade z novo uredbo zmanjšale, najmanj takšne, kakor so bile pred 1. majem t. l. V tej konsekvenci mo- ramo dalje glede 2. izplačila razli- ke med prejšnjimi in novimi temeljnimi ter položajnimi plačami zahtevati, da se ta razlika za čas od 1. oktobra 1923. do 30. aprila 1924 po odbitku prejetih avansov izplača v najkrajšem času, ker je nje izplačilo za- gotovljeno v čl. 249. zakona o civilnih uradnikih in ostalih drž. nameščenih z dne 31. junija 1923. Da vlada ne bi imela zadostnega budgetnega kritja za izplači- lo te razlike, je docela izključeno, saj je znano, da se v to svrhu z zakonom o proračunskih dvanaestinah za mesec ok- tober-december 1923 in januar-marec 1924. določena specialna kredita (člen 3. obeh zakonov) v skupnem znosu 400.000 Din nista porabila. — 3. Uredbe o razvrstitvi drž. uslužbencev sploh ne moremo imenovati uredbo, ker ničesar ne ureja, ampak je nasprotno na- pravila prav v vseh resorih drž. name- ščencev nedogleden kaos in s tem via facti z globoko zarezo v pridobljene pravi- vice povzročila med drž. nameščenici burjo ogorčenja in nezadovoljstva. Za to predlagamo: za pokrajine, v katerih so bili popreje normirani takozvani činovni razredi, prepuščajoč za ostale dele naše države tem načelom odgovarjajoči pro- porc, oziroma razmerje — brezpogojno revizijo na sledeči osnovi: I. kate- gorija. VI. činovni razred in višje 3. gru- pa; VII. činovni razred in višje 4. grupa; VIII. činovni razred in višje 5. grupa; IX. činovni razred in višje 6. grupa; X. či- novni razred in višje 7. grupa; XI. činov- ni razred in višje 9. grupa. — II. kate- gorija. VII. čin. razred in višje ter VIII.

čin. razred z nad 20 let službe 1. grupa; VIII. čin. razr. in IX. čin. razr. in z nad 15 letno službo 2. grupa; ostali uradniki IX. čin. razreda in X. činovnega razreda 3. grupa; XI. činovnega razreda 4. grupa; pripravniki 5. grupa. — III. kate- gorija. VIII. činovni razred in višja ter IX. čin. razr. z nad 15 letno službo 1. grupa; ostali uradniki IX. in X. činovnega razr. 2. grupa; X. činovnega razreda 3. grupa; pripravniki 4. grupa. Za uradnike, ki služ- bujejo v višji kategoriji, kakor zanjo od- govarja njihova šolska sprema, naj se za prehodno dobo in brez izbegavanja izvaja člen 230. zak. o civilnih drž. uradnikih. 4. Zakon o civilnih drž. uradni- kih niti približno ni zadovoljil drž. uslužbencev in upokojencev. Zato naj vi- soka vlada z vso energijo deluje na to, da se s posebnim zakonom izpremene omi- nozni členi 234., 239., 240. in 246. na način, kakor je bil predlagan v točki I. resolu- cije »Glavnega Saveza« z dne 12. novem- bra 1923. v Beogradu, oziroma v smislu načrta zakonodavnega odbora, ki ga je bil le-ta predložil koncem leta 1922. Na- rodni skupščini. Vse to, kar smo doslej navedli, smatramo za minimalne zahteve, od katerih ne moremo odstopiti pod no- benim pogojem. 5. Ugodnost polo- vičnih voženj na drž. železni- cah in parobrodih. Vsem dr- žavnim aktivnim in upokojenim na- meščencem naj se prizna stalna ugod- nost do polovičnih voženj po vseh drž. železnicah in parobrodih. Ta zahteva, ki smo jo v naših spomenicah že ponovno utemeljili, je v primeri z milijonskimi do- hodki ministrstva saobračaja tako malen- kostna, da državnega budžeta ne more spraviti iz ravnovesja. Sicer pa je bila enaka olajšava priznana vsem tem drž. nameščencem že pod Avstrijo. Znano dej- stvo je, da potuje drž. nameščenec v pri- vatnih poslih le tedaj, kadar to zahtevajo neizbežne okolnosti in da mu za daljše iz- lete nedostaja gmotnih sredstev. Ako bi ministrstvo saobračaja iz nam neznanih razlogov ne moglo pristati na stalno ugodnost polovičnih voženj, potem pro- simo, da se sedaj veljavne legitimacije za trikratno polovično vožnjo proširijo vsaj najmanj na desetkratno takšno vožnjo v letu. — **B. Špecialne zahteve.** 1. Uvr- stitev mesta Ljubljane in Ma- ribora v I. draginjski razred. Kot specialno lokalno zahtevo predna- šamo visoki vladi, da se uvrstita mesti Ljubljana in Maribor v I. draginjski razr. za odmero osebnih draginjskih doklad. O tem vprašanju se je leta 1923 že bavilo ministrstvo notranjih zadev, pa je njega rešitev iz nepojmljivih nam razlogov od- ložilo. Pokrajinska uprava za Slovenijo je tedaj stavila z vsemi dokazili o dra- ginjskih razmerah v teh dveh mestih ute- meljeni predlog, vsled česar bi bilo vsako ponovno utemeljevanje odveč. Kdorkoli iz Ljubljane ali Maribora se je zadnjega pol leta mudil v Beogradu, bo brez vsakih predsodkov in docela objektivno lahko potrdil, da se da v I. draginjski razred uvrščenem prestolnem mestu Beogradu, ako izvzamemo stanovanjsko vprašanje — ceneje živeti, kakor v omenjenih dveh mestih.

— **Za šefa kabineta v ministrstvu** prosvete je imenovan g. profesor Avse-

Cvetke na grob.

† prof. Fr. Frankoviču.

Pred mnogimi leti je bil moj učitelj v srbohrvaščini in je umrl prošli teden av- gusta m. v svojem rojstnem kraju Dreno- vi v Istri, ožji rojak prof. Spinčiča, dr. La- ginja in prof. Milohniča — star 75 let. O pokojniku ne bo pisal literarni zgodovi- nar, ne umetniški kritik, a spomin v sr- cih njegovih učencev mu ostane svež in lep, dokler i nas ne zagrne domača ruša. Jeseni l. 1881. pride nekega dne rav- natelj J. Revelante s cilindrom v roki v I. razred slov. odd. držav. učiteljišča v Kopru in pokaže na originalen način raz- merje glede na število učiteljev na Pri- morskem po jezikovni usposobljenosti: Srbohrvaških učiteljev imamo do prsi, slovenskih do ust, laških preko glave. Z gesto, ki je potrdila ravnateljevo nedo- statno znanje nemščine, je zginit on in njegova »pinja«. Pa smo se zglasili Slo- venci skoro od kraja v prosti tečaj za srbohrvaščino. Pridružila sta se celo oba Italijana, (več jih ni bilo tista 3 leta.) Frankovič je bil tudi knjižničar na zavodu. Toda njegove učne ure, pozne sicer — pozimi pri luči, so imele za nas privlačno moč. Celo slovnico je znal tako oživet, da smo se obenem morali učiti tudi slovenski. In če je nismo znali, o, to je bila sramota, velik, domoljuben, celo poglavitni greh za mladega Slovana, ki namerava sam učiti svoj narod. V snov sam nas je znal tako poglobiti, da smo bili kar očarani. In kako bi mlad človek ne bil razočaran, ko so nas doslej vzgo- jevali v strahu božjem in samo v strahu božjem, kaj smo, kdo smo, kje so naši

krvni bratje, oh tega ne! Verski bratje so pravi bratje po sv. krstu, naj si so nas nemški »bratje« požrli na Koroškem in Štajerskem ob Donavu in ob Savi in Odri na milijone. Bratje!

Čitali smo Mažunaričev ep »Smrt Smail age Čengića.« Profesor sam je imel solzne oči, ko je pojašnjeval, kako govori pravoslavni duhovnik pred obhajilom mali četi crnogorskih junakov, ki se gredo Turkom osvetit za premnoge krivice:

Ah, da znadu svijeta puci ostali iz nizina, odkud vida ne ima, za krst časni, što ste vikli mrijeti, za krst časni i slobodu zlatnu. Ne bi zato barbarim' ne zvali, što vi mroste, dok su oni spali.

— Antim urale christianitatis — do nedavna nepriznani pastirji.

S ponosom trdim, da se je tedaj v marsikaterem mladem srcu vzbudil na- rodni ponos, da smo Jugoslovani, da smo Slovani. Take pobude nismo bili vajeni niti pri slovenščini, ne pri zgodovini ali zemljepisju. Polnili smo razum in spomin, srce je ostalo prazno, oh, prazno. Častno izjem v tem je delal prof. verouka F. P. Bog ga živi, če ga še ni pozval k sebi po plačilo. Ali na splošno so nas vzgajali v c. kr. državljane = avstrijsko-nemško: Stimmvieh. F. Frankovič je ob navadni narodni pesmi o Kraljeviču Marku znal po- seči v povestnico do porodice Nenjev, do vzrokov poraza na Kosovu, posegel je še globlje v slovansko neslogo — naš podedovani greh in bičal z zgovorno be- sedo kakor s škorpioni. Časih smo se kar boječe ozirali v duri, kdaj se odpro in se na pragu zasveti v ravnateljevih rokah tišta obilgata »pinja« ter nam mož zo-

pet pokaže z originalno mimiko, kaj ni prav ali pa vsem zabrusi v lice očitek »Esel«. No, na vso srečo, toliko hrvašči- ne ravnatelj ni znal navzlic slovensko- laškemu pokolenju, ki se je — dobričina — rad bahal z njim in s sloven. sošolci na Dunaju n. pr. s Fr. Cigaletom i. dr.

Ob koncu IV. tečaja smo bili zreli na tri plati: kot gojenci učiteljišča, zreli za pouk srbohrvaščine (nekateri celo z uč- nim jezikom srbohrv.) in zreli Jugoslava- ni. Samo z Milanom Obrenovićem na srb. prestolu nismo bili zadovoljni: kanala se je naslanjal na Dunaj, Dunaj pa nanj in na nas.

Glede razmerja med Srbi in Hrvati je razlagal F. Frankovič gojencem, da so en narod z dvema imenoma, ki rabi dve azbuki: latinico in cirilico. Tega pa nismo smeli »navzgor« omenjati niti v šol. na- logah. Zakaj prav tista leta so se ogla- šali na slovan. jugu učeni možje, ki so ugotovili, da je razlika med Hrvati in Srbi ista kot med vzhodom in zapadom. Pra- vaši na Hrvatskem so trdili, da smo Slo- venci planinski Hrvati, in Vijenac je pri- nesel sliko — planinske Hrvatice iz Tr- žaške okolice že par let prej.

Nayzlic temu smo bili Slovenci in Hrvati na drž. učiteljišču v Kopru tiste čase jedini v vseh nastopih: pri šol. mašah, pri koncertih in slavnostih.

V laškem Kopru smo čutili oblastnost Italijanov in njih ponos na majko Italijo čisto na lastnih hrbtih. Zato smo hiteli z mislijo in delom dokazovati, da tudi Slo- venci nismo kar tako-le za nič. In če je zadonel v kakem razredu ostenativno »U boj, u boj!« so Lahončki stisnili rep in zobe. Nič niso mogli proti naši slogi niti

c. kr. profesorji Nemci, kakor ne a. o. Slo- venci.

Moj profesor Frankovič pa ni bil ide- alist samo za katedrom, namreč tudi v življenju. Na razpolago nam je dal svojo knjižnico ter pozneje priporočil vsakemu, naj se obrne radi hrvatskega čtiva tudi do prof. Spinčiča, ki je tedaj bival kot okr. šol. nadzornik v Kopru. Uporabljali smo njegovo bogato knjižnico za izpopolnitev znanja in srbohrvaščini. Celo na počitnice smo si izposojevali knjige obeh hrvatskih rodoljubov.

Na razstanku po dovršenem drugem izpitu se je poslovil ravnatelj kot duhov- nik: »Molite za mojo dušo, ko boste čuli, da J. Revelante-ja ni več med živimi!« A F. Frankovič je rekel: »Veselo me bo, če bom slišal v vas, da ste vrli Slovenci in Slovani z duhom, srcem in rokami!« Mene je vprašal, kaj zopet snujem in pišem. Ne spominjam se več, kaj sem odgovoril; spominjam se pa prav dobro, na sem vi- del svojega profesorja na marsikateri večji veselici v Divači, v Sežani in Po- stojni tudi pozneje, ko je bil ravnatelj učit. v Kastvu. Znak, da mu je bil napredek in probuda sloven. plemena prav tako pri- srcu kot hrvatskega — Jugoslovani, ki je v svobodni domovini tudi legel k počitku. Zato smo nanj ponosni, v nas živi njegov spomin.

Te skromne vrstice naj veljajo tudi imenom nas vseh, ki smo ga poznali, ga čislali, ljubili in slušali, za pesem nagrob- nico na sveži gomili v Drenovi, v doma- či zemlji, ki jo je naš nepozabni vzornik ljubil toli goreče:

»Pomlad se povrne...«

Ivo Trošt.

Kulturno prosvetni delovni program in smernice

Poverjeništvu UJU — Ljubljana.

(Sklepi sprejeti na delegaciji četrte pokrajinske skupščine v Krškem dne 8. julija 1924.)

NARODNO - PROSVETNI ODSEK:

1. Organizacija šolskih odrov in naših knjižnic, referent tov. Ernest Tiran iz Moravč:

Organizacija šolskega odra.

Cilj:

1. Hočemo vzgojiti novi rod v iskrene Jugoslovane, kulturno čim najvišje stoječe državljane ter etično in socialno polnovredne ljudi. Pot, ki vodi iz našega hotenja v uresničenje, je Prosveta. S tega vidika nam šolski oder (ŠO) ne bo več igračkanka, ki zanj v teh težkih časih nimamo časa, temveč vzgojno sredstvo prvega reda, ker se prilega tlorisu otroške duševnosti, tako kot malokatero drugo.

2. Imamo sicer inštitucijo ŠO, nimamo pa še sistematične organizacije ŠO. Delo, ki je odvisno od tisoč slučajev, delo brez trdne podlage in brez širokoosnovanega sistema ni delo.

3. Šolski oder naj se smatra kot današnjim časom najpotrebnejše vzgojno sredstvo. Nobena šola naj ne bo brez šolskega odra. Krajni šolski sveti naj stavijo v proračun letno primerne zneske za nabavo in vzdrževanje šolskega odra.

4. Organizacija bodi v glavnih osnovah takale:

a) Predpogoj je, da se je ne smatra za monopol enega ali treh, temveč da se strnejo k delu vsi, ki so dobre volje.

b) Pri okrajnih učiteljskih društvih naj se osnuje odsek za ŠO, ki naj tudi delo ŠO v okraju poživlji, razširi, podpre. Skrbi naj dalje, da pritegne čim največ aktivnih delavcev. Posreduje naj med poedinci in centralo pri narodno-prosvetnem odseku UJU, v zmislu rednega izmenjavanja opazovanj, določitve novih potov in izvršitve novih idej. Zbere naj se točno statistiko sedanjega stanja ŠO v okraju. Daje naj posamezniku pobude in pomoči, da v svojem delokrogu pripravi tla ŠO tam, kjer ga še ni oziroma poglobi in razmahne tam, kjer je že bil. Skrbi naj dalje za razprodajo knjižnice ŠO med članstvom in otroci.

5. Gospodarska osamosvojitve ŠO.

Predlog: Skupščina apeliraj na članstvo, da sprejme kot svojo častno obveznost napram organizaciji sklep:

1. Za 1. december 1924 oziroma na nedeljo za njim se priredi na vseh šolah prireditve, katere čisti donos naj se vrti narodno-prosvetnemu odseku UJU. Tam kjer bi prireditve vstopnino nikakor ne bila mogoča, naj se priredi brez vstopnine, v goli šolski sobi. Ta naj obsega točke, ki ne zahtevajo niti odra, niti garderobe: petje, deklamacije. Brez take, vsaj za moralnim uspehom stremeče prireditve naj bi ne ostala prav nobena šola. Izkazi vseh teh prireditev se priobčijo v »Prosveti«.

6. Vsak v UJU organiziran učiteljski razrednik prevzame dolžnost, da razpeča vsaj 3 izvode vsakega zvezka »Šolskega odra« ter dovoli, da se mu pošljejo ti izvodi, takoj ko izidejo, z računom in položnico vred.

S prvim predlogom se bo dobila glavnica, ki bo za najnujnejši prvi začetek morda zadostovala, z drugim pa se doseže razprodajo naklade in zvišanje prihodkov od odstotka, ki ga po dogovoru plača tiskarna poverjeništvu za narodno-prosvetni sklad in od tantijem. Upoštevam tu samo finančni uspeh.

7. Pri reševanju ostalih nujnih in aktualnih vprašanj ŠO naj — po principu diferenciacije dela — sodeluje čim najširši krog. Naloga centrale pa je, da na tak način dobljeni material sortira, črpa iz njega smernice svojega dela ter skrbi za strokovnjaško pomoč.

8. Vprašanje repertorja.

Izdaja se naj samo igre, ki so v vseh ozirih neoporečne. Biti morajo tendence v plemenitem zmislu. Oceno naj izvršuje kritik ali več kritikov, ki so obenem tudi dobri otroški psihologi. Prednost naj se daje igram, ki bodo vzgojevale ljubezen do ujedinjene domovine, posebno pa še znova dramile spomin na našo iredento. Zbere se naj vsaj naslove vseh primernih pesmi deklamovank.

9. Vprašanje odra, kulise, garderobe itd.

Izdela se naj načrt za cenen, praktičen, zložitljiv oder. Zberejo naj se skice za enostavne, v čim največ igrar porab-

ne kulise. Pokrene naj se vprašanje ustanovitve okrajnih šolskih garderob, ki bi bile proti obrabini na razpolago vsem ŠO v okraju. Geslo bodi: V vsako šolo — šolski oder! Pri igrah, ki jih bo izdal centralni narodno-prosvetni odsek, naj bo tudi kratka karakteristika nastopajočih oseb ter dejanja. Mnogo bi bilo olajšano delo tudi z navodili za šminkanje, masko, lučne efekte, sploh vse tehnične pripomočke.

10. Vprašanje statistike in propagande.

Uvede naj se obvezno poročanje o prireditvah okrajnemu odseku ŠO. V to svrhu naj se razmnoži vse za statistiko važne rubrike obsegajoč formular. Okr. odseki pošiljajo centrali letni pregled o delovanju ŠO v okraju.

Centrala naj skrbi, da se bo naše delo videlo in primerno ocenilo tudi v široki javnosti. Poročanje o prireditvah v dnevno časopisje naj v prvi vrsti povdarja pomen istih in naj ostane v rokah prireditelja samega, bodi pa njegova dolžnost.

11. Stanovsko delo je stanovska dolžnost.

12. Prostor za šolski oder. Razmahu prosvetnega delovanja učiteljskega je največja ovira pomanjkanje primernih lokalov. Vsaka nova šolska stavba, ki se bo gradila, naj ima primeren velik telovadnico s stalnim šolskim odrom. Na eno- in dvorazrednicah pa bodi učna soba tako velika, da se lahko v njej prireduje mladinske igre.

Naše knjižnice.

Glede knjižnic naj povzemamo glavne misli iz izčrpnega referata, ki ga je objavil tovariš Ivan Dimnik v »Prosveti« št. 8 in 12: »Dviganje prosvete v narodu s knjigo in organizacija naših knjižnic«.

1. Knjiga je najprimernejša oblika narodovega prosvetovanja, zato mora biti naša skrb, da infiltriramo ž njo najširše mase narodove. Naš temeljni princip bodi: Vsaka šola imej čim bogatejšo šolsko, mladinsko, poleg nje pa še javno ljudsko knjižnico.

2. Naša prizadevanja bodo rodila poln uspeh šele, kadar bodo strogo sistematična. To dosežemo:

a) pri mladinskih (šolarskih) knjižnicah:

S sistematičnim, intenzivnim vzgojevanjem mladih bralcev potom čim boljšega mladinskega leposlovnega lista; s pomnoževanjem dobre mladinske literature, literaturo s podporo našim mladinskim pisateljem, podporo pa s čim največje dosegljivo razprodajo založenih knjig.

Razprodaja naj se pospeši s tem, da izdaja Učiteljska tiskarna začetkom vsakega leta čim obširnejši katalog vse mladinske literature, da si pridobi čim širši krog stalnih odjemalcev, z organizacijo prodaje knjig v krogu staršev in otrok samih.

Treba je dalje doseči, da se zvišajo dotacije krajnim šolskim svetom za šolarske knjižnice. Razven tega je treba organizirati šolski oder, ki bo lahko sčasoma postal stalen in znaten vir za pomnoževanje in popolnjevanje šolskih knjižnic. Obnesla se mi je tudi zbirka prostovoljnih najmanjših prispevkov (stalnih), ki jih zbirajo otroci sami; taka zbirka je, kakor sem spoznal, velike važnosti zlasti z vzgojne strani.

b) Pri društvenih, javnih ljudskih knjižnicah:

S tem, da vzbudimo smisel in veselje do knjige, bi dali najboljšo podlago tudi društvenim in javnim ljudskim knjižnicam. Take, kot so zdaj, je namreč v večini slučajev vseeno, če bi bile ali ne. Naj bo knjižnica še tako bogata, še tako izbrana, v še tako večjih rokah, še tako idealno urejena — če je nihče ne uporablja — je mrtva. V največ slučajih bi jih bilo nujno treba preorganizirati iz dna, za to ni ne volje, ne sredstev in bi tudi ne rodilo uspeha, dokler nima duševnega stika s široko maso ljudstva. Ta stik pa bi mogla doseči edino šola; zato je treba začeti s snovanjem javnih ljudskih knjižnic v šolah. Kako bi naj bile te urejene na znotraj, bo najboljšo pokazalo izkušstvo.

Važno je, da zberemo vse podatke o poslovanju naših knjižnic, ki že poslujejo ponekod.

TISKOVNI ODSEK:

2. Naš tisk in naše naloge za osvojitve javnega mnenja, referent tov. Ivan Dimnik, urednik »Učit. Tovariša«.

Organizacija z ozirom na javen tisk.

1. Najvažnejši in najodločilnejši faktor javnega mnenja je časopisje.

2. Našemu stanu in šoli nasprotno časopisje dosledno ustvarja šoli in našemu stanu neprijazno javno mnenje v narodu.

3. Edina protiutež temu neprijaznemu javnemu mnenju za šolo in naš stan ter edino sredstvo za borbo proti širjenju takega javnega mnenja je napredno časopisje.

4. Učiteljstvo se je dosedaj premalo posluževalo izvenstanovskega naprednega javnega časopisja, da bi ustvarilo našemu stanu in šoli prijazno javno mnenje v narodu, in je dosedaj premalo podpiralo to časopisje s poročili občejavnega, kulturnega, prosvetnega, gospodarskega in socialnega značaja, da bi se potem to časopisje tudi lahko razširilo in ukoreninilo med narodom.

5. V to svrhu je potreba organiziranja sodelovanja učiteljstva pri izvenstanovskem javnem časopisju.

6. Vsaka socialna skupina, ki se hoče uveljaviti v javnosti, ne sme idej in zahtev širiti le v lastnih vrstah, temveč mora gledati, da prodre z njimi tudi v javnosti.

7. Nikdar ne smemo pričakovati, ko smo svoje zahteve obrazložili v stanovskem tisku, da se bo javnost potem sama potegovala za te naše zahteve, ali da bi jih začelo časopisje samo širiti.

8. Kdor hoče, da bo zavaladalo za učiteljstvo in šolstvo prijazno javno mnenje v narodu, ta se mora poslužiti izvenstanovskega javnega časopisja in se mora pridružiti organizaciji učiteljstva za dopisovanje v javne liste ter mora s pomočjo dobrih dopisov skušati širiti napreden tisk v narodu. V prvi vrsti pa bi bilo za to treba še enotne in prave vzgoje in organizacije za časnikarsko delo učiteljstva.

9. Pričeti bo treba buditi vse zaspance in bojazljivce med učiteljstvom, ki nikdar ne vzamejo v roke peresa, da bi poročali listom o dogodkih in kulturno-gospodarskih ter političnih potrebah ljudstva iz svojega okraja in bi jih bilo treba za to delo organizirati; na drugi strani bi bilo treba ustvariti stalen kader, (nekak dopisni urad učiteljstva), ki bi vse napredno časopisje stalno in dosledno informiral o vseh naših prosvetnih, šolskih, stanovskih zahtevah in ustvarjal nam prijazno javno mnenje, potem javnega časopisja; na tretji strani bi bilo potreba organizirati tudi obrambno delo na napade v časopisju, s tem, da bi si porazdelili časopise, katere bi zavračali in časopise, v katere bi dopisovali. Dopisniki bi moral biti v stiku za enotno postopanje in taktiko.

ODSEK ZA STANOVSKI NARAŠČAJ.

3. Vzgoja našega stanovskega naraščaja za izvenučno delovanje učiteljstva, referent tov. Andrej Škulj iz Ljubljane:

Vzgoja stanovskega naraščaja.

1. Napredek šole in prosvetnega dela med narodom, moč naše organizacije in po njej ugled učiteljstva sloni v bodočnosti na našem, za šolsko in in izvenšolsko delo dobro pripravljenem naraščaju.

2. Odsek za »Stanovski naraščaj« pri poverjeništvu UJU s tozadevnimi okrajnimi odseki na sedežih državnih učiteljskih naj s smotrenimi predavanji, poučnimi zletji in prijateljskimi sestanki pomože k vzgoji in pripravi našega naraščaja, da se bo vsak naš bodoči učitelj zavedal svojega zvanja ter z vso vmeno in prevdankom nadaljeval v započetem prosvetnem in gospodarskem delu med narodom.

3. Okrajni odseki naj sporazumno s centralnim odsekom in okrajnim učiteljskim društvom dotičnega okraja, poskrbe za predavanja, sestanke in morebitne prireditve primeren lokal. V tem lokalni naj bi bil po možnosti sedež okrajnega učiteljskega društva, okrajna učiteljska knjižnica in čitalnica.

4. V svrhu čimvečjega razmaha izvenšolskega gibanja naše jugoslovenske učiteljske omladine je nujno potrebno, da

se ustanovi posebno glasilo za naraščaj. »Učiteljska Omladina«, glasilo jug. učit. omladine. Izdajatelj UJU pov. Ljubljana. To glasilo naj tvori vez med naraščajem vseh učiteljskih v državi.

Tehnično izvedbo oskrbi tozadevni centralni odsek sporazumno z glavnim urednikom »Učit. Tov.«

5. Uspešno delovanje odsekov za naraščaj je odvisno od povoljnega gospodarskega stanja. Osnuje se v to svrhu »Učiteljskišniški sklad«, ki ga opravlja centralni odsek pri pov. UJU in se iz njega prispeva posameznim okrajnim odsekom sorazmerni zvezek po številu vsakoletnih učiteljskih in učiteljskih 4. letnika.

V ta sklad prispeva vsak organiziran učitelj potom svojega društva letno 10 Din. Prispevek se plača s članarino.

6. Po možnosti se krijejo s tega sklada potrebe za izboljšanje socialnega položaja naraščaja za časa študij.

7. Primereno podporo naj preskrbita tudi »Konvikt« in »Učiteljski dom«.

Opomba: Sprejet je bil tudi enoten načrt predavanj za učiteljski naraščaj za oba odseka na sedežih državnih učiteljskih.

GOSPODARSKI ODSEK.

4. Naše gospodarske ustanove in materialna podpora s strani organizacije, referent tov. Rado Grum iz Ljubljane.

Gospodarska organizacija.

1. S smotrenim in organizatoričnim delom dvignemo svojo stanovsko gospodarsko organizacijo na višek popolnosti.

2. V doseg tega morata obe organizaciji delovati paralelno kot nerazdružna celota.

3. Preorientirati se moramo gospodarsko, ker je sicer naša stanovska organizacija nepopolna in pomanjkljiva, uspehi pa mnogo manjši.

4. Vsak posamezni član te naše skupne organizacije mora storiti v polni meri svojo dolžnost tudi v gospodarskem zmislu in to z zavestjo, da kar koristi organizaciji, koristi samemu sebi.

5. Če bomo gospodarsko močni, bomo močni tudi stanovsko.

6. Gospodarsko krizo, ki jo preživljamo, bomo prestali le v skupnem organizatoričnem delu, če se zavedamo svojih dolžnosti in položaja, v katerem se nahajamo.

7. Pomagajmo svojim gospodarskim ustanovam z nasveti in predlogi, zavračajmo in obsojajmo pa vsako negativno delo, ki skupnosti le škoduje in jo ruši.

8. Vsak organiziran učitelj(ica) bodi član vseh naših gospodarskih združnih organizacij in društev.

9. Naročajmo vse svoje literarne, pisarniške, šolske in druge potrebščine in učila pri svojih lastnih podjetjih in naši Tvornici učil, ker jim s tem osiguramo njihov obstoj, skupni organizaciji pa postavimo temelj lepše bodočnosti.

10. Nalagajmo vse denarne zneske v naših denarnih zavodih, ki naj postanejo takorekoč centri našega gospodarskega gibanja in razvoja.

11. Ogibajmo se tujega kapitala, ki razjeda vse naše delo, skrbimo pa, da bomo imeli dovolj lastnega kapitala na razpolago, da ž njim svojo stanovsko gospodarsko organizacijo okrepimo in dvignemo.

12. Socialna ustanova učiteljstva Slovenije. Sklep: Učiteljstvo pozdravlja ta socialni pokret v dobrobit našega stanu. Uvideva pa, da je ta ustanova v okviru predloženih statutarov neizvedljiva. Odsek, ki je deloval na teh statutih, naj zadevo v okviru in sporazumu z odborom »Učiteljske samopomoči« znova prouči in najde pot za izvedbo in uresničenje te prepotrebne ustanove z reorganizacijo »Samopomoči« v smeri, da nudi svojim članom pomoč tudi v slučaju bolezni.

13. Prireduje naj se stanovski gospodarski tečaji, v katerih se bo predavalo o stanovskih in narodno - gospodarskih vprašanjih.

KULTURNO - PEDAGOŠKI ODSEK.

5. Organizacija kulturnega gibanja našega stanu, referent tov. Fr. Martinc iz Št. Janža pri Ptuj.

Organizacija kulturnega gibanja našega stanu.

1. Da se izvede strokovno - kulturni del svrhe naznačene v pravilih UJU, čl. 2, ter podrobno opredeljene v pravilniku UJU, poverjeništvu Ljubljana § 21. b) 4. (smoter kulturnega pedag. odseka), v kolikor zadeva ista organizacijo kulturnega gibanja našega stanu, ki je istovetna z organizacijo samoizobraževalnega dela učiteljstva, včlanjenega v UJU, poverjeništvu Ljubljana, je izdelal načelnik kulturno - pedagoškega odseka s sodelovanjem članov tega odseka osnutek organizacijskega načrta, na podlagi katerega naj bi se organiziral ves naš duhovni pokret. (Načrt je bil priobčen v »Popotniku« št. 1, leta 1923.).

2. Načrt temelji na načelu delovnega združništva, ki je najbolj prikladna oblika organiziranja duševnega dela z ozirom na ekonomsko izrazbo sil in sredstev ter popolnoma ustreza notranjemu ustroju, ki je takemu delu lasten. Kot temeljne edinice, na katerih sloni združno delo za nadaljno izobrazbo učiteljstva, so zamišljeni pedagoški odseki pri okrajnih učiteljskih društvih. Ti odseki morajo biti v stalnih stikih s centralnim odsekom pri UJU, poverjeništvu Ljubljana. Način stikov urejuje načrt, v katerem sta istočasno opredeljeni tudi vprašanji inicijative in usmerjenja. Upoštevana je končno tudi potreba propagande na znotraj in na zunan, od katere je v veliki meri odvisen uspeh vsega pokreta.

3. Poziv uredn. »Popotnika« (predstavnik centr. pedag. odseka), ki je bil priobčen obenem z osnutkom načrta za duhovno organizacijo učiteljstva v zgoraj navedeni številki »Popotnika«, naj skoraj dobi poročila o tem, kako se okrajni odseki ustanavljajo in delujejo, ni našel od strani okrajnih učiteljskih društev odziva. To znači, da med večjim delom učiteljstva še ni dovolj krepko občutena potreba po združnem strokovnem in obče kulturnem samoizobraževalnem delu. Številni tovariši pa se zavedajo, da svrha našega združenja ni samo stanovsko-borbena, temveč tudi strokovno-kulturna, a ti niso na jasnem, kako naj se ta del svrhe smoteno izvede.

4. Naloga centralnega kulturno - pedagoškega odseka UJU, poverjeništvu Ljubljana je, da pripravlja intenzivno in sistematično zasnovani propagandi tla za realizacijo načrta duhovne organizacije učiteljstva. Zbujati mora razpoloženje in ustvarjati potrebo po organiziranem delu za nadaljno izobrazbo ter širiti razumevanje za združni značaj takega dela med širokimi vrstami učiteljstva, včlanjenega v našem združenju.

5. Upošteva je dejstvo, da so nosilci vsakega novega gibanja vedno le poedinci, morajo člani kult.-pedag. odseka iskati direktnih stikov s tovariši, v katerih je razumevanje za duhovno organizacijo že dozorelo. Vzporedno s propagando ideje bo z njihovo pomočjo mogoče postopno tudi podrobno izvesti organizacijo za nadaljno izobraževanje našega stanu z ustanavljanjem pedagoških odsekov pri okrajnih učiteljskih društvih, financiranja teh odsekov od strani ministrstva prosvete in še z drugačnimi sredstvi, ki se organizacijskim pooblaščenecem zde primerna.

6. Od nestrokovnjaških predavanj ima učiteljstvo le malo haska. Ker podeželsko učiteljstvo nima priložnosti, poslušati predavanja na univerzi, naj prosvetno ministrstvo financira predavanja strokovnjakov na zborovanjih stanovskih organizacij. Stanovske organizacije sestavijo evidenco strokovnjakov, ki bi prišli v pošte. Tako bi se lahko sistematično poglobljala naša izobrazba in bi se vsaj deloma ustreglo naši dolgoletni želji po višji izobrazbi.

7. Skupščina odklanja brezplačne uradne konference, ker ne prinašajo učiteljstvu onega haska, ki bi odteljal gmotne žrtve posameznikov.

8. Prosvetni oddelek v Ljubljani z dne 5. junija 1924, št. 8585 poziva učiteljstvo glede dopusta za višjo pedagoško šolo in za konservatorij »Glasbene Matic« v Ljubljani. Od prosilcev pa se zahteva, da niso stari nad 30 let in da so samskega stanu. — Naj se odpravi predpisana starost v takih slučajih.

9. Odlok ministrstva za prosveto O. N. z dne 23. maja 1924, št. 25.519 zahteva, da je polovico prihodkov Vidovdanske proslave poslati ministrstvu prosvete za narodno prosvetovanje. Tudi v tej zadevi naj UJU ukrene, da se ta odlok začasno sistira.

10. Poverjeništvu UJU Ljubljana deluj na to, da se naredba ministrstva

prosvete, ki ureja višje pedagoške šole, izpremeni tako, da bodo ti zavodi do končne zakonite ureditve vprašanja učiteljske izobrazbe dostopni vsemu učiteljstvu in bodo služili le splošni strokovni učiteljski izobrazbi.

11. Ker uvidevamo, kakšne strašne rane seka alkoholizem našem narodu in ker spoznavamo ves njegov slab vpliv na vzgojo in pouk našega narodnega naraščaja, pozivljamo vse učiteljstvo, da posveti vse svoje zmožnosti in vso svojo dobro voljo protialkoholnemu delovanju. — Da se pa bode to vršilo smotrenejše, predlagamo:

a) Vsem okrajnim učiteljskim društvom se svetuje, naj tekom prihodnjega leta obravnavajo to vprašanje na svojih zborovanjih. b) Skupščina pozivlje širši svet, da isto vprašanje stavi na dnevni red prihodnje pokrajinske skupščine. c) V okrilju naše organizacije naj se osnuje odsek, ki bode dajal temu delovanju smernice.

STANOVSKO - POLITIŠKI ODSEK.

6. Najnujnejše smernice za poslovanje naše organizacije, referent tov. Rudolf Dostal, strokovni tajnik v Ljubljani.

Smernice za poslovanje naše organizacije.

1. UJU poverjeništvu Ljubljana je stanovska organizacija, ki temelji na načelih jugoslovanske narodnosti in demokratizma.

2. Težišče naše stanovske organizacije leži v okrajnih društvih.

3. Okrajno učiteljsko društvo združuje vse učiteljstvo svojega okraja na podlagi iskrenega tovarištva, temeljnih naprednih vzgojnih in jugoslovanskih načel.

4. Okrajno učiteljsko društvo prireja po možnosti mesečna zborovanja.

5. Na zborovanjih naj prevladujejo predavanja in referati o stanovskih vprašanjih. Debat je posvečati posebno pozornost, ki naj se je udeležujejo razni člani, ne vedno eni in isti. Predsednik uvaja v debato in društveno poslovanje sploh predvsem novince in mlajši naraščaj.

6. Zborovanja naj bodo ogledala in odsev živahnega ter intenzivnega stanovskega življenja in stremjenja vsega članstva okraja.

7. Vsako okrajno društvo posluja na podlagi vzorno izdelanega poslovnika.

8. Okrajno društvo poročaj o svojem stanovskem gibanju stalno in izčrpno. Za resolucije in predloge, ki jih društvo želi objaviti v stanovskem listu, naj to izrečno izjavi. Uredništvo jih mora nato objaviti, odgovornost zanje prevzema dotično okrajno društvo.

9. Okrajna učiteljska društva vodijo evidenco neorganiziranih in članov, ki se ne udeležujejo društvenih zborovanj.

10. Poverjeništvu objavljaj vse važnejše organizacijske zadeve, sklepe in sprejete resolucije ter predloge ožjega in širšega sosveta v stanovskem glasilu.

11. Okrajna društva poslujejo s centralo v Beogradu potom poverjeništvu.

12. Poverjeništvu tvori vez med okrajnimi društvom in centralo v Beogradu.

13. »Načrt poslovnika učiteljskega društva za marenberški okraj naj se da v razpravo okrajnim učiteljskim društvom, katerim naj ga poverjeništvu razpošlje.«

OBRAMBNO - PRAVNI ODSEK.

7. Posebni disciplinarni predpisi po čl. 170. čln. zakona in posebna ocena po čl. 72. čln. zakona za učiteljstvo, referent tov. Hinko Šumer iz Šmarja in tovariš Anton Gnus iz Dola pri Hrastniku.

Disciplinarni predpisi za učiteljstvo.

I. Posebni disciplinarni predpisi za učiteljstvo so neobhodno potrebni in v zmislu čl. 170. zakona o civilnih uradnikih tudi mogoči; zato zahtevamo za učiteljstvo posebni disciplinarni postopek, kateremu naj da podlago šolski zakon.

II. Naše najvažnejše zahteve so:

1. Učiteljstvo naj sodi disciplinarni senat, obstoječ iz strokovnjakov, katerega člani naj bodo:

a) šef prosvetnega oddelka ali njegov namestnik;

b) 1 prosvetni inšpektor (višji šolski nadzornik);

c) 1 okrajni šolski nadzornik ali njegov namestnik;

č) 2 voljena zastopnika učiteljstva;

d) disciplinarni tožitelj iz vrst osnovnošolskega učiteljstva, ki je stalno pridružen prosvetnemu oddelku.

2. Prizivna inštanca naj bode ministrstvo prosvete. Upravno sodišče in dr-

žavni svet naj le razsodi v slučaju, ako se je pri preiskavi kršil zakon.

3. Denarne globe naj odpadejo popolnoma.

4. Disciplinarne preiskave se ne sme otvoriti na podlagi anonimnih ovadb in nepodpisanih časopisnih člankov.

5. Vsako ovadbo dobi obdolženec takoj v izjavo, tako dobi tudi vpogled v vse akte pred disciplinarno preiskavo.

6. Preiskavo vodi okrajni šolski nadzornik s pomočjo voljenega učiteljskega zastopnika.

7. Preiskave se imajo smatrati kot nujne in rešiti praviloma najkasneje v roku treh mesecev.

III. UJU poverjeništvu Ljubljana predloži osnutek disciplinarnih predpisov glavnemu odboru UJU v Beogradu, ki naj deluje na to, da se ti predpisi uzakonijo.

Javna ocena učiteljstva.

I. Na osnovi člena 72. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, ki določa, da ocenjanje po uradniškem zakonu ne velja za nastavnike vseh šol, zahtevamo, da se vnesejo v novi šolski zakon določbe o službenem ocenjevanju učiteljstva, ki bodo odgovarjale modernemu načinu ocene.

II. Moderni način ocene mora temeljiti na sledečih načelih:

1. Ocena mora biti javna, t. j. z ozirom na ocenjenega.

2. O oceni odločaj komisija strokovnjakov.

3. Učitelj(ica) ima pogled v oceno, se sme zoper slabo oceno pritožiti in v slučaju potrebe zagovarjati.

III. Slovensko učiteljstvo se je dolga desetletja borilo za tako moderno oceno, jo doseglo po prevratu in ima že od leta 1920. v veljavi predpise, ki odgovarjajo modernemu načinu in postopanju pri ocenjevanju. (Naredba poverjeništvu za uk in bogočastje o usposobljenostnem ocenjanju učiteljev na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji. »Uradni list« II. letnik, št. 52, točka 194.* Zato zahtevamo, da se slični moderni predpisi o ocenjevanju vnesejo tudi v novi šolski zakon in se tako zakonitim potom zabrani možnost ocenjevanja po zastarelem in nemodernem načinu.

ODSEK ZA OBMEJNO ŠOLSTVO IN NEODREŠENO OZEMLJE.

8. Položaj obmejnega šolstva in koraki za odpomoč, poročal A. Hren iz Studencev pri Mariboru.

Že nad dve leti povdarjamo v svojem stanovskem glasilu in na svojih skupščinah veliko važnost našega obmejnega šolstva, ki ni samo eminentno narodnega in kulturnega, ampak prav tako državno-obrambnega pomena, sklicujemo seje in sestanke, sklepamo in razpošiljamo resolucije ter razpravljamo tudi v javnosti to vprašanje, vendar ne dosežemo prav ničesar za izboljšanje položaja. — Vse naše narodno prerojevalno in državno-obrambno delo na naši jezikovni in državni meji — kolikor se ga sploh vrši — sloni na šoli in učiteljstvu, je več ali manj le slučajnostno brez pravega sistema, prepuščeno dobri volji in spretnosti posameznih idealnih delavcev, kateri žrtvujejo čas, zdravje in pogosto še že itak skromna sredstva. Zato pa prejemajo ti delavci v najboljšem slučaju kako papirnat priznanje in imajo lahko »tolajilno« zavest, da ostanejo ravno zato, ker so kolikortoliko dobri narodno kulturni delavci, še nadalje na onih od sveta in prometa oddaljenih mestih.

Naše šole so še danes — po petih letih osvobodjenja — po veliki večini v slabem stanju, zelo pomanjkljivo prekrbljene z učili in knjižnicami ter le za silo zasedene z začasno nameščenim učiteljstvom.

Vzroki:

a) Davčne razmere naših obmejnih šol še sedaj ali niso urejene, ali na šolske občine ne morejo zmagati velikih stroškov za popravo in vzdrževanje šolskih poslopij, oprave, nabavo učil in knjižnic, kar se je uničilo in poškodovalo ob času prevrata po obmejnih četah.

b) Učiteljstvo ne more izhajati s svojimi prejemki, ker so zaradi slabih prometnih sredstev in oddaljenosti življenjske potrebščine mnogo dražje od onih v zaledju. Da se temu odpomore, je treba nujno storiti sledeče:

1. Davčne razmere obmejnih šolskih občin naj se čimprej uredi. Revnejšim šolskim občinam naj se da za popravo in vzdrževanje šolskih poslopij, oprave, za

* Zbirka Pink: I. št. 49, 60, 64, 79; II. št. 25 in III. št. 46, 47 in 76.

nabavo učil, učnih pripomočkov učencem in knjižnic — v kolikor ne zmorejo same pokriti stroškov — primerna državna ali pa privatna podpora. Glede knjižnic se posebno priporoča, da se vsaj za prvo silo nemudoma osnuje vsaj nekaj takozvanih potovalnih šolskih knjižnic za naše obmejne kraje, potem prosvetnega fonda ali pa potom privatnih institucij (CMD).

2. Organizacija in oblasti naj skušajo doseči uveljavljanje ugodnosti § 40. o draginskih dokladah in § 137. uradniške pragmatike o štetju službene dobe tudi za naše obmejne kraje, med katere je šteti zaradi izrednih razmer — celo Prekmurje.

Ker pa je uveljavljanje teh dveh §§ za naše kraje še zelo daleč, če že ne — po sedanjih razmerah in izkušnjah sodeč — izključeno — narodno prerojevalno in državno-obrambno delo na meji pa zelo, zelo nujno in neodložljivo, smatramo za potrebno:

a) Šolska uprava naj da učnim osebam, katere so že uslužbene na obmejnih šolah, ali pa katere ondi namešča pismeno obvezo, da imajo po najmanj petletnem zadovoljivem službovanju na meji brezpogojno prednost pri kompetencah za ugodna mesta v zaledju pred drugimi prosilci. Ta obveznost naj bode šolski upravi sveta in ne samo prazna obljuba in vaba.

b) Za učiteljstvo — pa tudi za dobre narodno-kulturne delavce drugih stanov — naj se dosežejo od privatnih institucij (CMD) — katerim prispevaj tudi država — gmotne podpore. Te podpore pa naj bodo popolnoma individualne z ozirom na narodno kulturno in državno obrambno delo, ki ga vrši dotičnik, kakor tudi z ozirom na krajevne razmere in osebne potrebe. Pri teh podporah naj se postopa strogo objektivno in jo naj dobi le tisti, kateri je je vreden — in potreben.

3. Narodno prerojevalno in državno-obrambno delo na meji se naj spravi v sistem, katerega smernice določi posebna anketa, sklicana od naših sedanjih obrambnih društev in na kateri naj bi bili zastopani narodno - kulturni delavci iz naših obmejnih krajev ter Prekmurja, kakor tudi zastopniki drugih važnejših kulturnih in političnih organizacij. Predvsem pa bi morali biti tudi udeležniki te ankete zastopniki državnih oblasti, katerih delokrog sega v obmejne kraje (žandarmerije, finance, sodnije, politične oblasti). Doseči se mora sodelovanje vseh — torej tudi državno-upravnih faktorjev, da se bode pri nameščanju državnih uslužbencev in duhovnikov — postopalo enotno v skupnem soglasju in ravno tako pri podeljevanju raznih koncesij. Le na ta način je možno uspešno narodno prerojevalno in državno-obrambno delo, ne pa tako — kakor je žalibog danes marsikje, da kar učitelj in šola sezidata, to drugi podero.

O vsem tem pa ne morejo odločevati posamezne osebe, ampak le strogo izvedene organizacije, le te morejo nositi tudi veliko odgovornost.

4. Zato naj se osnuje v vsakem šolskem okolišu nekaj »Narodni svet« (podružnica CMD), kateri naj ima le omejeno število članov, kateri imajo delo in potrebe lastnega kraja v evidenci. Vse te posamezne korporacije v enem srezu naj se združijo v skupno srezko organizacijo in srezke v okrožno, okrožne pa v oblastno, oziroma pokrajinsko, ki je kot vrhovna organizacija. Oblastna oziroma pokrajinska organizacija naj vzdržuje stik z okrožnimi, srezkimi in krajevnimi organizacijami s svojim posebnim stalnim potovalnim informatorjem, ki jih vzpodbuja k delu, sprejema od njih informacije ter jim sporoča naročila ter ima v evidenci vsa izpraznjena mesta v obmejnih krajih od navadnega finančnega paznika pa tja do vaškega župnika, učitelja, sodnika ali zdravnika.

Najnujnejši koraki:

1. Prosvetno ministrstvo naj stavi v prihodnji državni proračun večjo vsoto za okrajne učiteljske knjižnice ob meji, posebno v Prekmurju.

2. Apeliramo na narodno čuvstvovanje urednikov obmejnih listov in voditeljev strank v obmejnih krajih, da z ozirom na narodnostne razmere in državo ne uporabljajo nekulturne politične bojne metode.

3. Na manjšinskih šolah — zlasti v Prekmurju — naj se uvede stopnjema v posameznih predmetih slovenski učni jezik. To bode tem lažje, ker ima vse učiteljstvo na teh šolah državni izpit iz slovenščine. (Tako delajo tudi v Avstriji in Italiji).

nek, dosedaj profesor na slov.-nemški realni gimnaziji v Ljubljani, ki je bil pred kratkim imenovan za inspektorja v ministrstvu prosvete.

— **Za šefa prosvetnega oddelka pri oblastni upravi v Ljubljani** je imenoval minister Korošec prof. Vadjala, svoječasne predsednika viš. šol. sveta. Dosedanji šef prof. dr. Stanko Beuk je poklican na službovanje v ministrstvo prosvete v Beogradu.

— **Podpisano šolsko vodstvo si usojajo javno zahvaliti Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** za poslanih 20 krasnih mladinskih knjig za šolsko knjižnico in za podporo v znesku 500 Dinarjev — za gledališki oder. Obenem se zahvaljuje i Predsedstvu Kola Jug. sester za poslanih 300 Din v isti namen. Obogateli ste našo šolsko knjižnico, pomagali ste nam postaviti oder, ki ponosno stoji ob narodni meji — Bog plati! — Šolsko vodstvo Turnišče, Prekmurje, Rebolj Franc, šol. upr.

— **Začetek šolskega leta.** Na srednjih šolah prične pouk 15. septembra. Na ljudskih šolah, ki so v istih krajih, kakor srednje šole, se prične pouk ravnotako, kakor na srednjih šolah. Na deželskih ljudskih šolah pa prične pouk 10. septembra. Izpiti in druge priprave se izvrše v času od 1. do 13. septembra, tako da prične pouk s 15. septembrom.

— **Izpremembe v ministrstvu prosvete.** V ministrstvu prosvete sta imenovana za referenta dr. Milan Glavinič, dosedanji šef kabineta in Borisav Stanković, šef statističnega odseka v ministrstvu.

— **Višja pedagoška šola v Beogradu.** Glasom odredbe prosvetnega ministrstva bo sprejetih v višjo pedagoško šolo v Beogradu potom natečaja še 22 kandidator, in sicer 18 učiteljev in 4 učiteljice.

— **Pooblastilo rektorjem in dekanom.** Na podstavi člena 11. zakona o občni upravi, člena 28. uredbe o ureditvi ministrstva za prosveto, pooblastila ministrskega sveta št. 8974 z dne 28. novembra 1923. in členov 15., 110. in 135. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih pooblašča rektorje univerz v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, rektorje visoke tehnične šole, visoke veterinarske šole in visoke šole za trgovino in promet, vseh v Zagrebu, nadalje dekana filozofske fakultete v Skoplju in pravne fakultete v Subotici, da smejo opravljati nastopne posle:

1. Sprejemati v začasno državno službo in odločati o prestopu službe za vse stalne zvanikičke in služitelje, nadalje za vse kontraktualno (univerzitetno) pomožno učno, upravno in služiteljsko osebje v mejah otvorjenih kreditov. O prestopu službe po razsodbi rednega ali disciplinskega sodišča odločam sam.

2. Odločati o prestopu na višjo stopnjo osnovne plače in stanarine, o 15% nem zvišku osnovne plače, izpremembi osebnih in rodbinskih doklad, pravici do osebnih in rodbinskih pokojnine in pokojninskih prejemkov, nadalje do pogrebne in podpore ob smrti (člen 124. uradniškega zakona) stalnih zvanikičkov in služiteljev.

3. Izdajati naloge za izplačilo aktivnih in pokojninskih prejemkov vsem uradnikom, zvanikičkom in služiteljem, nadalje vsemu kontraktualnemu osebju na podstavi dekreta in v mejah otvorjenih kreditov.

4. Ustavljati izplačila vseh aktivnih in pokojninskih prejemkov po dekretu ali po zakonu.

5. Dajati naloge za izplačilo vseh materialnih izdatkov v mejah otvorjenih kreditov.

6. Dajati odsotstva po privatnem poslu vsem uradnikom in ostalim uslužbenecem, in sicer največ po 14 dni.

7. Sklepati zakupne (najemne) pogodbe v mejah dovoljenih kreditov. Pogodbe, za katere je treba po zakonu višje odobritve, se morajo pošiljati meni v odobritev.

Posle pod 1. že opravljajo gorenje osebe po pooblastilu z dne 31. maja 1924., št. 5168; vse ostale posle pa bodo opravljale od onega dne, ko likvidirajo pokrajinske uprave.

V Beogradu, dne 24. julija 1924., P. br. 7342. Minister za prosveto: Pribičević s. r. — Razglašeno v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 178, izdanih dne 6. avgusta 1924. (Prilog XXXVII. — 1924.) — Ur. list, št. 75. od 12. avgusta 1924., nar. št. 231.

— **Česar ne veš vprašaj Univerzalni Informativni Biro »Argus«**, Knez Mihailova ul. 35. Tel. 6—25. Beograd (Pasaž Akademije Nauka).

— **Šolske lekarne.** Ministrstvo prosvete je na predlog glavnega prosvetnega in sanitetnega sveta odredilo, da morajo imeti vse šole svoje lekarne kakoršne je konstitutiral Kosta Antonijević, lekarnar v Beogradu. Stala bo z navodilom

vred 600 Din, ki jih morajo staviti krajni šolski sveti v svoje proračune. Mnogo šol po Sloveniji že ima svoje lekarne in ni pravzaprav to nič novega, prav pa je, da se uvedejo v vse šole. Na kmetih se jih bodo posluževali lahko tudi šoli-odrasli, — tako piše »Slovenec«.

Nasilja novega režima.

ŠEF PROSVETNEGA ODDDELKA DR. STANKO BEUK.

»Slov. Narod« (št. 187, od 14/8. 1924) piše: Pred kratkim smo prinesli novico, da je prosvetni minister dr. Korošec telegrafično odstavil dosedanjega šefa prosvetnega oddelka za Slovenijo dr. Stan. Beuka, na njegovo mesto pa postavil nekdanjega predsednika višjega šolskega sveta profesorja Vadjala, ki ga je s tem vsej javnosti predstavil kot zaupnika klerikalne stranke. Brez dvoma so prosvetnega ministra napotili do tega, za naše šolstvo in prosvetno delo, sploh za udejstvovanje ustavne državne ideje pri šolski vzgoji, usodnega koraka strankarski, osebno-partizanski motivi. Menda ni poštenega človeka, pa naj si bo te ali one stranke, ki bi mogel dosedanjemu načelniku g. dr. Beuku očitati nekorektnosti in pristranosti v njegovem službenem poslovanju. Nasprotno: poznamo ga iz dobe, ko je kot predsednik višjega šolskega sveta vršil na včasih kaj burnih sejah te korporacije svoj nelahki posel z izredno taktčnostjo in obzirnostjo. Vsled svoje pravicoljubnosti in objektivnosti je moral včasih celo pri svojih političnih somišljenikih čuti očiitek »klerikalnosti«, češ, da se preveč ozira na Slomškarje ter da zastavlja člane UJU vsled naklonjenosti do klerikalcev.

Sedaj pa mora mož kot prvi vseh slovenskih višjih uradnikov občutiti, kako se izvaja režimsko načelo »zakona, reda in pravice«. Dr. Beuk je prvi, ki je padel kot žrtev sovjetsko-republikanskega vetra. Silno se jim je mudilo zloži v prosvetni upravi, da so odslovili moža, o katerem vedo, da bi po svojem odločnem značaju ne hotel in ne mogel biti slepo orodje za vse mahinacije, ki jih nameravajo klero-radičevci na šolskem polju v bližnji prihodnosti prakticirati. Res, da so padec hoteli vsi videzno ublažiti s tem, da so pozvali dr. Beuka v ministrstvo kot referenta. Toda, kdor ve, da pomeni za slovenskega uradnika poziv v ministrstvo v Beograd v današnjih prilikah gmotno in osebno žrtev, bo smatral tako »odlikovanje« za hudomušno ironijo. »Promoveatur, ut amoveatur!« ima v tem slučaju kaj hinavsko lice. Navidezno kavalirska kretnja političnega rokovanja!

Naše učitelstvo bo moža, ki je nad tri in pol leta deloval v prospek našemu šolstvu, vedno blagohotno naklonjen težnjam in upravičenim željam posameznih učnih oseb in strank, ohranilo v najboljšem, hvaležnem spominu. Upamo, da ni več daleč čas, ko dobi odslovljeni šef popolno zadoščenje za svojo nezasluzeno odstranitv s sedanjega službenega mesta. — Vsaka sila do vremena!

Učiteljski pravnik.

INTERPRETACIJA URADNIŠKEGA ZAKONA.*

K izvršitvi zakona o civilnih državnih uslužbencih. (Po zagrebškem »Našem Glasu«.) V ravnanje državnim uslužbenecem prinašamo mnenje stalne komisije o spornih in nejasnih odredbah zakona o civilnih državnih uslužbencih. To mnenje služi državnim oblastem kot avtentična interpretacija zakona.

1. Na vprašanje o tolmačenju prvega odstavka čl. 245. zakona je komisija mišljenja, da bi bilo treba najprej zbrati podatke onih ministrstev, ki imajo potrebo, da se ta določba izvede. Nato bi moral predpisati ministrski svet uredbo, s katero bi označil stroke, za katere se dovoljuje prestop iz nižje v višjo kategorijo po čl. 245. Komisija izrečno poudarja svoje mišljenje, da se čl. 245. ne more uporabljati za one, ki šele prihajajo v službo, temveč samo za one, ki so že državni uslužbenci. Dalje je komisija mnenja, da se oni državni uslužbenci, ki so že vstopili v službo in v nižjo kategorijo po odredbah prehodnih naredb in izvestnimi beneficijami, ne morejo poslužiti določb iz čl. 245. zakona.

2. Glede izpitov, predpisanih v členu 54. zakona, smatra komisija za potrebno, da se takoj pozove vsa ministrstva, da izdajo pravilnike in obrazujejo komisije za polaganje državnega izpita, predpisane v členu 54.

3. Na vprašanje, kako da se ima odrediti družinska penzija, ako je upokojen

državni uslužbenec po starem zakonu, a nastopa primer za odmero te pokojnine v dobi veljavnosti novega zakona, je komisija sledečega mnenja: po členu 146. se vzame kot osnovo osebno pokojnino uslužbenca na dan smrti, in sicer pokojnino po starem zakonu, a od te osnove je treba odmeriti družinsko penzijo po členu 148. novega zakona.

4. Na vprašanje, kako da se računa efektivno trajanje vojnih službenih let, je komisija mnenja, da se računa v smislu člena 241. stvarno provedeni čas v službi, to je toliko dni v enem letu, kolikor dni je bil dotični stvarno v službi.

5. Na vprašanje o uporabi člena 43. zakona glede dodatkov za deco, ako zakonca, bodi to aktiven ali upokojen državni uslužbenec, ne živita skupaj, je komisija mnenja, da dobiva dodatek oni izmed soprogov, pri katerem je deca pravno na izdrževanju, brez ozira na to, pri komu da je deca faktično.

(Dalje prih.)

— **§ Delegacija min. financ je s 1. avg. 1924 ustavila rodbinsko pokojnino vsem aktivnim in upokojenim drž. uradnikom.** Delegacija se sklicuje na čl. 153 in 154 uradniškega zakona. V členu 154 ne najdemo pravne podlage niti v enem od nam javljenih slučajih; čl. 153 pa pravi sledeče: »Nihče ne sme dobiti dveh pokojnin od države. Če ima pravico do dveh, prejema večjo. Aktivna uslužbenka ne sme prejemati rodbinske pokojnine.« Po tem členu bi bilo upravičljivo, da se ukine osebna pokojnina, če bi kdo na katerikoli način prišel do dveh osebnih pokojnin. Jasno je tudi rečeno, da se ima aktivni uslužbenki ustaviti rodbinska pokojnina, dasi bi morali priti pri odpravi celibata sedaj tudi slučaj obratnega značaja v poštev. Očividno je, da loči zakonodajalec v tem odstavku osebno in rodbinsko pokojnino, ker sicer ne bi v istem odstavku govoril o rodbinski pokojnini, če bi bila ista že v prvem stavku citiranega odstavka zapopadena. Popolnoma napačno je, da je delegacija ustavila rodbinsko pokojnino upokojenim državnim uslužbenkam, ker govori člen 153 samo o aktivnih drž. uslužbenkah, da ne smejo prejemati rodbinske pokojnine, torej jasno, da upokojene izključuje, ker sicer bi jih navajal. Ne bomo se bili za pojme vdovnica in pokojnina, ki jo srbsko tolmačenje meče v en koš; naša dosedanja zakonodaja pa je oba pojma strogo ločila, ker vdova ne more biti po možu upokojena, temveč le po lastni službi, po možu pa dobi vdovnico ali rodbinsko pokojnino, kakor jo novi zakon imenuje. Nerazumljivo je, da se za nepravilne drž. uradnike, ki so podvrženi paragrafom starih zakonov, uporablja sedaj en člen novega zakona, ker v tem slučaju daje država po starem, jemlje pa po novem. Tako so upokojene dobile za vdovnico sledeče dekrete: »... v zmislu čl. 3. in 4. uredbe z dne 28. aprila 1921 D. R. br. 60.000/21 nakazujem Vam od 1. avgusta 1922 naprej vdovnico letnih 2500 Din dokler ostanete vdova in pod pogojem, da uživate te prejemke v tuzemstvu.« Sedaj pa pride delegacija min. financ in odvzame pridobljene pravice na podlagi čl. 153. novega uradniškega zakona. Ne rekli bi, če bi se čl. 153. izvajal za one, ki so in bodo upokojene po 1. sept. 1923. Še jasneje pa kaže nepravilno stališče del. min. financ čl. 240. novega uradniškega zakona, ki pravi: »Rodbinam drž. uslužbencev, ki so jim pripadle rodbinske pokojnine pred razglasitvijo tega zakona, ostanejo tudi nadalje isti prejemki, v katere se štejejo tudi dosedanje draginjske doklade.« — Ta člen torej jasno kaže, da je delegacija neopravičeno odtegnila rodbinske doklade, ker jim jih zakon priznava kot pridobljene pravice in je neobhoden rekurz na višje mesto, da nam prinese jasnost, ker čl. 240. govori ugodno celo za aktivne uslužbenke.

— **§ Štetje vojaške službene dobe med vojno v dvojno penzijo.** Člen 137. uradniškega zakona odreja v al. 3., da se onim, ki so bili med vojno kot državni uslužbenci v vojaški službi, šteje čas, ki so ga tako prebili, za pokojnino prav tako, kakor se šteje aktivnim častnikom med vojno. — Glede štetja službene dobe med vojno častnikom pa odreja zakon o ustroju vojske v al. 5. čl. 118. sledeče: Leta prebita med vojno se štejejo za pokojnino dvojno, ne glede na to, koliko časa je trajala vojna v dotičnem letu. — Kot dokaz je treba doprinesiti dekret, da je bil dotičnik v času vojaške službe res državni uradnik in vojno uverjenje, ki ga dobi pri vojnem okrogu, koliko časa je bil med vojno vojak. Penzijski prejemki se pa v vsakem slučaju odmerjajo od časa, ki šteje v napredovanje in ne od časa, ki šteje v pokojnino.

— **§ Naredba, s katero se prepoveduje učnemu osebju in učencem, pristopati k organizacijam s tendenco zoper narodno in državno edinstvo.** (Služb. Nov. št. 178. od 6. avgusta 1924 pril. XXXII — 1924 in Ur. list št. 75. od 12. avgusta 1924, ur. št. 233.) Na podstavi člena 16. ustave kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev odreja, ker izvesti državni uradniki, kakor učitelji na šolah, a tudi učenci poedinih šol pristopajo h gimnastično-sportnim društvom in organizacijam, ki imajo separatistično, plemensko ali versko tendenco zoper narodno in državno edinstvo: 1. Noben učitelj na šolah v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev ne sme biti ne javno ne tajno član takih organizacij. — 2. Učenci katerekoli šole v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev ne smejo pristopati k takim organizacijam in biti njih javni ali tajni člani. — Dovoljeno jim je, pristopati k telovadnemu društvu »Sokolu«, ki je znano vsemu slovanstvu ter se imenuje v naši kraljevini »Jugoslovenski Sokol«. — Če se ne bi izvrševala ta naredba, se bo uporabljala tako zoper šolske uprave in učiteljsko osebje, kakor tudi zoper učence najstrožja zakonska mera kazni, ako ostanejo še nadalje v takih organizacijah ali pristopijo k njim. V Beogradu, dne 25. julija 1924. P. br. 7307. Minister za prosveto: Sv. Pribičević, s. r.

— **§ Pravila o odsotstvu uslužbencev v resortu ministrstva za prosveto zbog bolovanja in okrevanja.** Člen 1. Če državni uslužbenec v resortu ministrstva za prosveto oboli ter ne more priti v službo, mora to takoj, najkasneje pa v 24 urah, naznaniti svojemu neposrednemu starejšini.

Člen 2. Če traja bolezen dlje nego sedem dni ob znakih težje obolenosti, mora to bolnik ali njegova rodbina iznova prijaviti neposrednemu starejšini, ki mora to nemudoma naznaniti višjemu oblastvu. Prijavi mora priložiti bolnik izjavo zdravnika, ki ga je zdravil, o trajanju akutne bolezni.

Člen 3. Pristojni starejšina sme v vsakem primeru odrediti zdravniško ugotovitev bolnikovega stanja.

Člen 4. Če akutno stanje boleznimi, a je bolniku treba okrevanja (člen 111. zakona o uradnikih), mora bolnik o pravem času zahtevati odobritev za okrevanje; svoje zdravstveno stanje mora pri tem dokazati s komisijskim izpričevalom po členu 108. zakona o uradnikih.

Člen 5. Če bolezen ni akutna, nego je treba bolniku samo okrevanja, mora tudi v tem primeru o pravem času zahtevati odobritev za okrevanje po členu 4. teh pravil.

Člen 6. Odsotstvo zaradi okrevanja sme nastopiti bolnik šele po prejeti odobritvi, prej pa samo, če je potreba, da neutegoma nastopi okrevanje, potrjena s komisijskim zdravniškim izpričevalom.

Člen 7. Odsotstvo zaradi okrevanja odobruje do vseh mesecev veliki župan, preko dveh mesecev pa minister.

Člen 8. Vsako bolovanje in okrevanje se mora vpisati v uslužbenški list.

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Prvi« FRANKOV; kavni pridelatek v zabojčkih. — V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno iztisnejo glavna obeležja, namreč ime »Frank« in »kavni mlaček«. — »Prvi« FRANK; z mlačkom je kavni tako potreben, kakor začimba juhi. —

Ta pravila predpisujem za vse osebe v resoru ministrstva, ki mi je poverjeno. V veljavo stopijo onega dne, ko se o njih z razpisom obvestijo vsa prosvetna oblastva, kar se mora zgoditi najkasneje do dne 24. avgusta t. l.

V Beogradu, dne 24. julija 1924.; P. br. 7300. Minister za prosveto: Pribečević s. r.

Razglašena v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 178, izdanih dne 6. avgusta 1924. (Prilog XXXVII. — 1924.) — Ur. list, št. 75. od 12. avgusta 1924., nar. št. 230.

—Š Ali se šteje 10% povišek po čl. 7. v pokojnino strokovnim učiteljem? Ministrstvo prosvete je v konkretnem slučaju odmerilo penzijo prevedenemu strokovnemu učitelju z meščanskošolskim izpitom, a mu ni vštelo 10% poviška po čl. 7. čin. zak. in čl. 12. razvrstilne uredbe v pokojnino. Ker je pov. UJU mnenja, da se mora 10% zvišanje rednih prejemkov šteti tudi v penzijo, je prizadetemu navetovalo vložiti rekurz na Državni svet. S tem bo tudi to vprašanje principialno rešeno. Utemeljitev rekurza je sledeča:

Predmet: Pritožba zoper nepravilno odmero penzij-skih prejemkov t. j. brez 10% dodatka po čl. 7. čin. zakona.

Taksa: Prosto po čl. 128 čin. zak. in čl. 6. tč. 9. taksnega zakona.

Ljubljana, dne 1924.

Državni svet

Beograd.

Tožitelj:

X. J., upokojeni strokovni učitelj v ulica, št.

Tožba:

radi nepravilne odmere penzije z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. od 1924.

Dne 1924 mi je bilo izročeno od šolskega sveta v »rešenje« (Dokaz potrdilo šol. sveta na prepisu rešenja o izročitvi rešenja, pod prilogo A.), s katerim se mi je odmerila penzija od moje plače, do katere sem upravičen na podlagi prevedbenega dekreta (rešenja) min. prosvete O. N. br. od 1924, a brez 10% zvišanih prejemkov, ki mi pripadajo po čl. 7. uradniškega zakona in čl. 12 razvrstilne uredbe.

Proti navedenemu odloku vlagam v odprtem roku pravočasno

tožbo,

ki jo utemeljujem sledeče:

Z rešenjem min. prosvete O. N. br. od 1924 mi pripadajo

po čl. 7. čin. zakona in čl. 12. razvrstilne uredbe 10% povišani redni prejemki t. j. osnovne položajne plače ter stanarine (Dokaz »Rešenje« O. N. br. v overovljenem prepisu pod prilogo B.).

Redni prejemki so po čl. 28. čin. zak.: osnovna in položajna plača, stanarina in doklada za otroke. Po čl. 7. al. 2 »se zvišujejo redni prejemki, razen doklade za otroke, za 10%«.

Za državne uradnike, uvrščene po čl. 7. al. 2. čin. zakona, je smatrati kot redne prejemke: 10% zvišano osnovno in položajno plačo ter stanarino. Ker se s čl. 7. čin. zak. ne daje temu uradništvu le kaka 10% doklada ali nagrada, temveč se mu zvišujejo redni prejemki, od katerih se v zmislu čl. 138 čin. zak. odmerja pokojnina, je jasno, da je smatrati kot osnovo za izračun pokojnine po al. 2. čl. 7. čin. zak. 10% zvišana osnovna in položajna plača ter stanarina, ne pa osnovna in položajna plača ter stanarina 10% zvišanja.

Kakor je pa razvidno iz overovljenega prepisa rešenja pod prilogo A, se je meni odmerila penzija brez 10% zvišanja rednih prejemkov.

Sklicujoč se na vse to

stavim zahtevek:

da Državni svet razveljavi rešenje ministrstva prosvete O. N. br. od 1924 in izda odločbo, da se mi ima penzija odmeriti od rednih prejemkov z 10% zvišanjem, kakor sem jih prejemal na podlagi prevedbenega dekreta, odnosno rešenja ministrstva prosvete O. N. br. od 1924,

Podpis in natančen naslov.

—Š Pritožba zoper odmero penzije po starem.

V

Predmet: Pritožba zoper odmero penzije.

Taksa: prosto po čl. 128 čin. zak. in čl. 6. tč. 9 taks. zak.

Državni Svet

Beograd.

Tožitelj:

. upokojeni učitelj v

Tožba

radi nepravilne odmere penzije z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. od 1924.

Dne mi je bilo izročeno od šolskega sveta v »Rešenje« min. prosvete O. N. br. od (Dokaz potrdilo šol. sveta na rešenju pod A.) s katerim se mi je odmerila pen-

zija od moje stare plače Din, katero sem prejemal po zakonu o narodnim školama z dne 23. julija 1919. (Dokaz točka x.) in y.) navedenega »Rešenja« pod prilogo A.)

Proti navedenemu odloku vlagam v odprtem roku pravočasno

tožbo,

ki jo utemeljujem sledeče:

Z »Rešenjem« ministrstva prosvete O. N. br. od dne 1924 sem bil preveden po zakonu o uradnikih in ostalih civ. drž. uslužbencih z dne 31. julija 1923 na novo plačo (. . . . Din pol. plače, Din osn. plače in Din stanarine), katera mi pripada po imenovanem zakonu od 1. oktobra 1923. (Dokaz prevedbeni dekret, »Rešenje«, pod prilogo B.)

Upokojen sem bil z odlokom ministrstva prosvete O. N. br. od 1924 in razrešen aktivne službe z dnem 1924. (Dokaz odlok prosv. oddelka št. od 1924. pod prilogo C.)

Jasno je, da mi do 1924. pripadajo aktivni prejemki po novem uradniškem zakonu, ki so označeni v prevedbenem dekretu (pod prilogo B.) in se mi ima tudi penzija, nekvarno čl. 239 urad. zak., odmeriti od zadnje plače, ki mi je pripadala kot prevedeni drž. uradnici po novem uradniškem zakonu.

Iz člena 125, al. 1. in 2. in čl. 126 al. 3. uradniškega zakona je jasno razvidno, da se ima penzija odmeriti, nekvarno čl. 239 čin. zak., od poslednje plače in stanarine, torej na podlagi čl. 138 čin. zak. ter se na naša al. 2., čl. 239 čin. zak. le na zaračunavanje službenega časa ne pa na plačo od katere se ima odmeriti penzija. Na to stališče se je postavilo tudi ministrstvo pravde, ki je z razpisom št. 70.753 od dne 14. decembra 1923 in št. 69.637 od 7. decembra 1923 odločilo, da se imajo državni uradniki — narodni poslanci prevesti po novem zakonu kakor ostali uradniki; prejemki pa se jim računajo od 1. oktobra 1923 po al. 3., čl. 126 čin. zak. po plačah novega zakona.

Sklicujoč se na vse to

stavim zahtevek,

da državni svet razveljavi »Rešenje« ministrstva prosvete O. N. br. od 1924 in izda odločbo, da se ima penzija odmeriti od poslednje pripadajoče plače po novem uradniškem zakonu, ki je označena v prevedbenem dekretu, odnosno »rešenju« ministrstva prosvete O. N. br. od 1924.

Podpis in natančen naslov.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj.

Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Prijetne vesti za reumatičare.

Posle ovoga svetskoga rata hiljade i hiljade ljudi pati od teškog reumatizma i traži sebi leka po raznim kupatilima. Medjutim poznato je, da je mladi ruski lekar i bakteriolog Dr. Rahlejev pronašao lek **Radio-Balsamica** jedno izvanredno sredstvo protiv svih vrsta reumatizma. Lek Dr. Rahlejeva osniva se na principima proteinove terapije, ali je prepariran za upotrebu spolja. Pri upotrebi leka Radio-Balsamica reumatični bolovi brzo nestaju i nastupa potpuno izlecenje. Radio-Balsamica imade i tu prednost, da je absolutno neškodljiv srcu, ne ostavlja nikakvih tragova ni na koži ni na organizmu i posle njegove upotrebe ceo se organizam popravlja, o čemu svedoče priznanja kako profesora i lekara, tako i izlečenih bolesnika. Bolesnici, koji su se godinama lečili raznim lekovima i kupatilima izlečeni su sa dve do tri flašice toga čudotvornog leka. Lek se izrađuje i dobiva u

laboratoriji Dr. Rahlejeva, Beograd, Kosovska ul. 43.

NAROČAJTE VSE ŠOLSKÉ POTREBŠČINE

UČITELJSKI TISKARNI IN TVORNICI UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA ULICA 6.

TVORNICI UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN V LJUBLJANI

priporoča

svojo bogato zalogo nagačenih živali, računal z 20 in 100 kroglicami, šestil, ravnil in trikotov za tablo, risalnih desk iz smrekovine in lipovine, stojal za zemljevide in druge šolske potrebščine.

V zalogi ima tudi steklenice za kuhanje vseh velikosti, epruete, razne cevi, retorte, špiritove svetilke, lesena stojala za eksperimentiranje, tlakomere, aneroide, toplomere, kompase, magnete, leče, svinčnice, zemljevide itd.

Po naročilu izdeluje tudi šolske klopi, table in opremlja šolske sobe najmoderneje in najsolidneje.

cene konkurenčne.

Postrežba solidna.